

Yhdenvertaiset ja katsomusneutraalit käytännöt Loviisan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa, valtuustoaloite

KV 21.05.2025 § 73

Puheenjohtaja ilmoitti, että allekirjoittaneet valtuutetut (ensimmäinen allekirjoittaja Hanna Hurtti) olivat ennen kokousta ilmoittaneet haluavansa jättää seuraavan aloitteen:

Yhdenvertaiset ja katsomusneutraalit käytännöt Loviisan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa

Jokainen loviisalainen lapsi ja nuori on arvokas ja ainutlaatuinen juuri sellaisena kuin hän on. Lapsilla ja nuorilla on oikeus kasvaa turvallisessa ja yhdenvertaisessa ympäristössä, jossa heidän katsomustaan kunnioitetaan.

Suomen perustuslaki takaa uskonnonvapauden: oikeuden tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, mutta myös oikeuden olla osallistumatta uskonnonharjoitukseen. Tämä koskee kaikkia, myös heitä, jotka eivät kuulu mihinkään uskontokuntaan. Loviisassa on, kuten koko maassa, yhä enemmän lapsia ja perheitä, jotka ovat uskonnottomia tai edustavat muuta uskontoa, kuin evankelis-luterilaista.

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan esi- ja perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen ei tule olla uskonnollisesti sitouttavaa eikä se saa sisältää uskonnonharjoitusta. Uskonnolliset tilaisuudet, kuten jumalanpalvelukset tai uskonnolliset aamunavaukset, on järjestettävä erillään muusta toiminnasta, ja niihin osallistumisen on oltava aina vapaaehtoista. Niiden rinnalla on järjestettävä mielekästä vaihtoehtoja ja saman arvoista ohjelmaa, josta tiedotetaan oppilaille ja huoltajille ajoissa ja tasapuolisesti.

Loviisassa on viime vuosina otettu askelia oikeaan suuntaan, mutta käytännöt vaihtelevat edelleen suuresti yksiköittäin. Esimerkiksi vaihtoehtoisista tilaisuuksista ei aina tiedota ajoissa tai ne eivät ole saman arvoisia uskonnollisen tilaisuuden kanssa (esimerkiksi retken kirkkoon vaihtoehtoisen tilaisuuden tulisi myös olla retki).

Me allekirjoittaneet esitämme, että:

1. Loviisan koulut ja varhaiskasvatusyksiköt laativat ja ottavat käyttöön yhtenäisen ohjeistuksen, jossa määritellään selkeästi, miten uskonnolliset ja vaihtoehtoiset tilaisuudet järjestetään Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Vaihtoehtoisten tilaisuuksien tulee olla sisällöltään vastaavan tasoisia ja kiinnostavia.
2. Kaupunki tarjoaa tarvittaessa tukea vaihtoehtoisten tilaisuuksien toteuttamiseen esimerkiksi yhteistyössä kirjaston, museon tai kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
3. Kaupungin työntekijöillä tulee olla oikeus valita itselleen katsomusneutraali tilaisuus työtehtävästä riippumatta.
4. Yhdenvertaisuusperiaate otetaan huomioon myös muissa kaupungin palveluissa.

Liite

Yhdenvertaiset ja katsomusneutraalit käytännöt Loviisan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa, valtuustoaloite

Päätös

Kun aloite oli jätetty, lähetettiin se kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi hallintosäännön 133. §:n mukaisesti.

SL 24.09.2025
555/12.00.01/2025

Valmistelija

sivistysjohtaja Kirsi Kinnunen, koulutuspäällikkö Auli Saarinen,
varhaiskasvatuspäällikkö Sofia Hoff, henkilöstöpäällikkö Thomas Grönholm

Tausta

Loviisan kaupungin henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman (KH 25.3.2024 § 87) tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä sitä kautta lisätä hyvinvointia ja työssä viihtymistä. Suunnitelma on Loviisan kaupungin sisäinen asiakirja.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

- esittelee tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevia käsitteitä sekä lainsäädäntöä
- auttaa tunnistamaan mahdollista syrjintää ja siten puuttumaan siihen
- auttaa arvioimaan työpaikan toiminnan ja käytäntöjen vaikutuksia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen
- esittelee keinoja ja toimenpiteitä, joilla Loviisan kaupunki edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Suunnitelma pohjautuu tasa-arvolakiin (1329/2014), yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014) sekä työsopimuslakiin (55/2011). Se kokoaa yhteen toimenpiteet sukupuolten välisen tasa-arvon ja henkilöstön yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaupungin henkilöstöpolitiikassa, kuten rekrytoinnissa, palkkauksessa, henkilöstörakenteessa sekä työn ja muun elämän yhteensovittamisessa. Suunnitelman toteuttamisesta vastaavat johtajat, esihenkilöt ja henkilöstö, kukin omalta osaltaan. Johtajien ja esihenkilöiden vastuu perustuu johtamisjärjestelmään ja sitä tukeviin päätöksenteko- ja toimivaltuuksiin. Henkilöstö osallistuu toimenpiteiden toteuttamiseen yksilöinä ja työyhteisön jäseninä. Suunnitelmassa esitetyt toimet on kirjattu koko organisaation tasolle. Yksittäiset tilanteet vaativat tilannekohtaisen tarkastelun ja tarkennetut toimet sen pohjalta.

Suomen perustuslaki turvaa uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden kaikille kansalaisille.

Kuntien opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa tätä tarkoittaa, että oppilaita ja lapsia ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan vakaumuksen tai uskonnon vuoksi, eikä ketään voida pakottaa uskonnolliseen toimitukseen. Opetushallituksen ohjeiden mukaan esi- ja perusopetuksessa opetus tulee olla oppilaita uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumatonta, ja mahdolliset uskonnolliset tapahtumat (esimerkiksi jumalanpalvelukset,

aamu- tai päivänavaukset) on järjestettävä erillään muusta toiminnasta niin, että niihin osallistuminen on aina täysin vapaaehtoista.

Näiden uskonnollisten tilaisuuksien aikana on tarjottava oppilaille pedagogisesti mielekäs vaihtoehtoinen ohjelma, joka on luonteeltaan ja tavoitteiltaan samankaltainen kuin alkuperäinen tilaisuus uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta. Vastaavat periaatteet pätevät varhaiskasvatuksessa: viimeisimpien ohjeiden mukaan varhaiskasvatuksen uskonnolliset tilaisuudet järjestetään erillään muusta toiminnasta ja aina niiden rinnalla tarjotaan tavoitteiltaan samankaltaista vaihtoehtoista toimintaa. Myös yhteisissä juhlissa (esimerkiksi kevät- ja joulujuhlat) tulee huomioida moninaisuus siten, etteivät ne ole uskonnollisia toimituksia. Opetushallituksen ohjeessa todetaan, että yhteiset juhlat eivät voi olla uskonnollisia tilaisuuksia, eikä niille järjestetä erillistä vaihtoehtoista ohjelmaa. Loviisassa tulee taata jokaiselle lapselle ja nuorelle neutraali ja yhdenvertainen kasvatus- ja oppimisympäristö.

Opetushallituksen linjauksiin perustuvan ohjeistuksen laatimisessa on kuultu Loviisan perus- ja lukiokoulutuksen rehtoreita syyskuussa 2025.

Loviisan kaikki koulut noudattavat seuraavaa yhteistä Opetushallituksen linjauksiin perustuvaa ohjeistusta uskonnollisten ja vaihtoehtoisten tilaisuuksien järjestämisestä:

Loviisan koulutuksen ohje yhteisten uskonnollisten ja vaihtoehtoisten tilaisuuksien käytänteistä

- **Uskonnolliset toimitukset** (esimerkiksi jumalanpalvelus, uskonnolliset päivänavaukset) **pidetään erillään tavallisesta opetuksesta**. Osallistuminen niihin on aina vapaaehtoista. Näiden ajaksi on oppilaille/lapsille järjestettävä luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltainen tilaisuus.
- **Vaihtoehtoisen tilaisuuden sisältöjen tulee olla oppilaiden näkökulmasta mahdollisimman samankaltainen kuin kirkossa tai seurakunnassa järjestettävän tilaisuuden**. Esimerkiksi, vaihtoehtoinen ohjelma voi olla retki lähimuseoon, luonnonpuistoon tai vastaavaan paikalliseen kohteeseen.
- **Tiedottamisvastuu:** Luokanopettaja, - aineenlehtori tai rehtori informoi huoltajia ja lapsia vähintään kaksi koulupäivää ennen tilaisuutta eri vaihtoehtoista. Huoltaja/oppilas voi halutessaan päättää lapsensa osallistumisesta jompaankumpaan tilaisuudelle.
- **Tuki vaihtoehtoisten tilaisuuksien toteutukseen.** Loviisan kaupunki tarjoaa resurssit ja yhteistyömahdollisuudet mielenkiintoisten vaihtoehtoisten tilaisuuksien järjestämiseen. Talousarvion, tilojen ja henkilöstöresurssien on kuitenkin mahdollistettava uskonnollisten ja vaihtoehtoisten tilaisuuksien järjestäminen.
- **Henkilöstön työntehtävät uskonnollisissa ja katsomusneutraaleissa vaihtoehtoisissa tilaisuuksissa.** Kasvatuksen ja koulutuksen tilaisuudet ovat luonteeltaan yleissivistäviä. Henkilöstö vastaa katsomuskasvatuksesta ja sen käytännön toteutuksesta. Henkilöstön tulee toimia katsomuksellisesti moninaisesti omasta katsomuksestaan

riippumatta. Henkilöstö osallistuu opetussuunnitelman mukaisien työtehtäviensä mukaiseen toimintaan, joka ei ole tunnustuksellista.

- **Lukion työsuunnitelmassa määriteltynä työaikana ei järjeseä uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia.**

Lähteet: Opetushallituksen (esimerkiksi OPH-3902-2022) ohjeet uskonnollisten tilaisuuksien järjestämisestä esiopetuksessa ja perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa.
Perusopetuslaki 628/1998. Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Liite. Loviisan varhaiskasvatuksen ohje katsomuskasvatukseen (2023)

Esittelijä

Sivistysjohtaja Kirsi Kinnunen

Ehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen asian esittelytekstissä mainitun sekä seuraavat ohjeet:

- Loviisan koulutuksen ohje yhteisten uskonnollisten ja vaihtoehtoisten tilaisuuksien käytänteistä

- Loviisan varhaiskasvatuksen ohje katsomuskasvatukseen (2023)

Lisäksi sivistyslautakunta saattaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että sivistyslautakunta on käsitellyt KV 21.05.2025 § 73 (Yhdenvertaiset ja katsomusneutraalit käytännöt Loviisan kouluissa ja varhaiskasvatuksessa) asian. Sivistyslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja , että aloite johtaa toimenpiteisiin ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös